

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/35/2023
Identifikačné číslo spisu:	7207212091
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Brišková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7207212091.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiťke D. R., narodenej XX. R. XXXX, naposledy bytom X. E., L.X., H., XX, V. Z., N., zomrelej XX. H. XXXX, za účasti dedičov 1/ A. E. R., M., narodeného XX. H. XXXX, X. E., L.X., N., zastúpeného advokátom JUDr. Františkom Komkom, Prešov, Hlavná 27, 2/ K. R., narodeného XX. C. XXXX, XX L. H. G.. J. Y., N., zastúpeného advokátom JUDr. Miroslavom Sklenárom, Kováčska 40, Košice, 3/ K. R., narodeného XX. C. XXXX, XX, V. Z., H., N.C., o prejednanie dedičstva, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K2-24D/360/2007, pôvodne Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 24D/360/2007, o dovolaní dediča 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 19. júla 2022 sp. zn. 3CoD/7/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením zo 17. júna 2021 sp. zn. 24D/360/2007 v spojení s opravným uznesením zo dňa 21. júla 2021 sp. zn. 24D/360/2007 výrokom I uložil dedičom 2/, 3/ podať žalobu, že sú dedičmi zo závetu poručiťky D. R., v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia; výrokom II prerušil dedičské konanie po poručiťke do právoplatného skončenia konania o tejto spornej otázke a výrokom III poučil dedičov, že ak žalobu v určenej lehote nepodajú, ak bude konanie o žalobe zastavené, alebo bude žaloba odmietnutá, platí, že spor o dedičské právo bol rozhodnutý v neprospech žalobcov a dedičom zo závetu je manžel poručiťky E. R.. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že medzi dedičmi existuje spor o platnosť i výklad závetu, a poslednej vôle poručiťky, týkajúci sa zostávajúceho majetku a sporné bolo aj postavenie správcu pozostalosti. Výriešenie tohto sporu má podľa názoru súdu prvej inštancie priamy dopad na určenie okruhu dedičov po poručiťke a preto podľa § 175k ods. 2 OSP (Občiansky súdny poriadok zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, účinný do 30. júna 2016) odkázal uznesením dedičov, ktorých dedičské právo sa javilo ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnili žalobou, na podanie ktorej určil lehotu, keďže rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností a konanie prerušil.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie dedičia 2/ K. R. rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil. Konštatoval, že spor o výklad obsahu právneho úkonu závetu je takou spornou skutočnosťou, od ktorej závisí zistenie okruhu dedičov. Súd prvej inštancie preto správne postupom podľa § 175 k ods. 2 OSP uložil synom poručiťky podať na príslušnom súde určovaciu žalobu, že sú dedičmi zo závetu poručiťky. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že ako dedičia zo zákona v prvej dedičskej skupine prichádzajú do úvahy pozostalý manžel E. R. a synovia poručiťky K. R. a K. R..

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dedič 2/ K. R. (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f), d), a), e) CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov). Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Poukázal na nedostatočnosť a nezrozumiteľnosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ktoré nezaručuje jeho transparentnosť a kontrolovateľnosť, nevylúči ľubovôľu súdu pri rozhodovaní, čo je v rozpore s právom dediča na spravodlivé súdne konanie, ako je vymedzené judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd preto nesprávnym procesným postupom znemožnil dedičovi 2/, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolateľ argumentoval, že v dedičskom konaní je potrebné zistiť veľkosť dedičských podielov a nie okruh dedičov, v dôsledku čoho odvolací súd nepostupoval správne, keď napadnutým rozhodnutím potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie. Dovolateľ v dovolaní uviedol, že nie je ako neopomenuteľný dedič vylúčený z dedičstva po poručiťke.

4. Dedič 1/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie odmietnuť. Bez riadneho vymedzenia konkrétneho dôvodu je podané dovolanie neurčité. Dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť. K námietke o nedostatkoch odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, dedič 1/ uviedol, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmatečnosť a prípustnosť dovolania. Oznámil, že dovolateľ žalobu podal na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 40C/42/2022, ktorej kópiu predložil.

5. Dovolateľ v dovolacej replike poukázal na obsah dovolania, z ktorého sú zrejmé dovolacie dôvody. V dovolaní namietal vadu zmatečnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle, ktorej je dovolanie prípustné ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Právo na odôvodnenie rozhodnutia je súčasťou práva na spravodlivý proces. Za účelom ochrany svojich ohrozených práv, v súvislosti s napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu, dovolateľ nemal inú možnosť, ako sa ochrany domáhať v súdnom spore.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnená osoba, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Právo domôcť sa nápravy chýb v postupe, v konaní, či v rozhodnutí súdu nižšej inštancie na vyššej súdnej inštancii, teda právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo môže byť zaručené len, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých možno rozhodnúť o veci samej. Dovolací súd však nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti v jednotlivých ustanoveniach Civilného sporového poriadku upravujúcich dovolacie konanie. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a) až f) CSP.

9. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení.

10. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

11. V danom prípade napadol dovolaním dedič 2/ rozhodnutie vydané v konaní o dedičstve po poručiteľke, iniciované za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a táto právna úprava (§ 175a až § 175z) sa naň aplikovala aj po nadobudnutí účinnosti Civilného mimosporového poriadku (zákon č. 161/2015 Z. z.) v zmysle § 396 ods. 1.

12. Podľa § 175k ods. 2 OSP ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu. Ak žaloba nebude podaná v lehote, pokračuje súd v konaní bez zreteľa na tohto dediča.

13. Ak dedičské právo závisí od riešenia skutkového sporu, súdny komisár nie je oprávnený riešiť túto otázku v konaní o dedičstve. Riešenie skutkového sporu je výlučne v kompetencii súdu. Súdny komisár posúdi u koho z dedičov sa javí dedičské právo ako menej pravdepodobné a uznesením ho odkáže na podanie žaloby (v posudzovanej veci o určenie dedičov zo závetu), pričom súčasťou výroku uznesenia je rozhodnutie o prerušení konania, odkázanie dediča, ktorého právo sa javí ako menej pravdepodobné na podanie žaloby a určenie lehoty v ktorej tak má urobiť. Súčasne sa podá poučenie pre prípad, že niektorý z odkázaných dedičov žalobu nepodá.

14. Postupom podľa citovaného ustanovenia sa riešila v občianskom súdnom konaní predbežná otázka, významná pre konanie o dedičstve, či už išlo o spornú skutočnosť, od ktorej záviselo zistenie okruhu dedičov alebo zistenie poručiteľovho majetku a jeho dlhov. Vyriešenie tejto predbežnej otázky je potom záväzné pre všetkých účastníkov konania o dedičstve.

15. Súdne konanie predstavuje plynulý priebeh procesných úkonov od jeho začatia, až po autoritatívne rozhodnutie súdu o predmete konania. V situáciách s akými počíta právny poriadok môže dôjsť k prerušeniu konania (§ 109 OSP a podľa novej právnej úpravy § 162 CSP). Obdobie, počas ktorého je konanie prerušené, je určené trvaním iného konania, do jeho právoplatného skončenia. Čakanie na výsledok alebo zistenie skutočností v inom konaní, má význam pre posudzované konanie. Po skončení prerušenia konanie pokračuje. Súd naďalej vykonáva úkony smerujúce k rozhodnutiu o predmete konania. Z procesnej stránky prerušenia konania je zrejmé, že rozhodnutie o prerušení konania, či o zamietnutí takého návrhu, nie je rozhodnutím, ktoré by malo za následok skončenie konania a nerieši sporné skutočnosti medzi účastníkmi konania. Nemožno ho teda považovať za rozhodnutie vo veci samej, ani za rozhodnutie, ktorým konanie končí a nenesie v sebe vlastnosť rozhodnutia, ktoré by mohlo byť predmetom preskúmania v zmysle § 420 CSP. Napadnuté uznesenie v prejednávanej veci do takto zadefinovaného rámca preskúmateľných rozhodnutí (§ 420 CSP) nespadá, pričom z tvrdení dovolateľa, ktorý žalobu podal, jeho vylúčenie z realizácie procesných práv v ďalšom priebehu konania o dedičstve, nevyplývalo.

16. Z dôvodu, že v prípade dovolaním napadnutého rozhodnutia nejde o rozhodnutie uvedené v

ustanovení § 420 CSP, nebolo možné vyvodit' z neho ani prípustnosť dovolania dediča 2/ podľa § 420 písm. a), d), f), e) CSP. Z dôvodu, že prípustnosť dovolania z procesných predpisov nevyplýva, dovolací súd procesne neprípustné dovolanie dediča 2/ podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP, bez skúmania, či v konaní došlo k dovolateľom namietanej procesnej nesprávnosti, odmietol.

17. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.